

2022 MESS YATIRIMCI GÖRÜŞÜ

2022 MESS YATIRIMCI GÖRÜŞÜ ÖNSÖZ

Ülkemiz, 2022 yılını tarihinde ilk kez 250 milyar dolar üzerinde ihracatla kapatmayı başarmıştır. Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS) olarak 63 yıldır Türk sanayicisinin büyümesine, yatırımlarına, ihracatını artırmaya, yeni istihdam alanları oluşturulmasına katkı sağlıyoruz. Üyelerimizin, sanayimizin ve ülkemizin gücüne gönülden inanıyoruz. Hizmet etme vizyonumuz doğrultusunda durmadan çalışıyor, üretim verimliliği, dijitalleşme, yeşil dönüşüm ve Endüstri 4.0 sürecinde Türk sanayisini geleceğe hazırlıyoruz.

MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'ni bu hedefe yönelik titiz çalışmalarımızın bir sonucu olarak sunmaktan gurur duyuyoruz. Türkiye'de bir ilk olan ve yıllık bazda hesaplanan MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi ile Türkiye pazarını, sanayi yatırımcısının bakış açısıyla değerlendirip, yatırım ortamının performans takibini sağlamayı amaçlıyoruz. Rapor değil icraat bakış açımızla, bu performansın aksiyonlara dönüşmesini öngörüyoruz. Atılacak somut adımlar ile üyelerimizle birlikte ülkemizin önümüzdeki dönemde önünün açık olduğuna canı gönülden inanıyoruz.

MESS Yatırımcı Görüşü'nün altyapısını küresel ve yerel 100'e yakın endeksi tarayarak, akademi ve iş dünyasının görüşleri ile uzun uğraşlar sonucu, dünyaca ünlü küresel danışmanlık firması **Kearney ekibinin de değerli katkıları ile hazırladık**. Yıllar boyu sürdürmeyi, iş dünyası, kamuoyu ve akademiye yön vermesini planladığımız MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'nin 2022 çalışmasına, 8 farklı sektörde faaliyet gösteren MESS üyesi şirketlerimizin 100'ün üzerinde Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür seviyesinde sektör liderleri katıldı. Endeks çalışmasına katılan katılımcıların toplam **15 alt başlık üzerinden Türkiye'nin yatırım ortamının mevcut dönemdeki gidişatını düşünerek, düşük güven (0) ile yüksek güven (100) arasında değerlendirmelerini istedik**. Katılımcıların değerli katkılarıyla, imalat sanayine dair kapsayıcı ve sağlıklı çıkarımlar yapma fırsatı bulduk.

MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi, makroekonomik anlamda yaşanan zorluklara rağmen yatırımcıların Türkiye'ye olan ilgisinin artarak devam ettiğini gösteriyor. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'ne göre sanayicimiz ülkemizi fiziksel ve dijital altyapısının gelişmişliği başlıklarında güçlü buluyor.

Yurt içi makroekonomik performansı güçlendirmeye ve finansman opsiyonlarına erişime yönelik atılacak somut adımların, sanayi yatırımcısının piyasaya daha yüksek güvenle bakmasına ve yatırımlarını artırmaya destek olacağını düşünüyoruz.

Çalışmamızın sonuçlarına göre içinde bulunduğumuz dönemde yatırımcıların odak noktaları arasında yurt içi makroekonomik koşulların iyileşmesi, mevzuatın yatırım ortamını desteklemesi, finansman opsiyonlarına erişim, yatırımcılara devlet teşvikleri ve hammaddeye erişim ön plana çıkıyor.

Gündemde bulunan konularda iyileştirmeler sağlanmasıyla, sanayicilerimizin tüm potansiyellerini hayata geçirebileceğine ve böylelikle mevcut atılımı daha büyük bir ivmeyle sürdürebileceğimize inanıyoruz.

Çalışmamızın, üyelerimiz, sanayimiz ve ülkemiz için faydalı olmasını dilerim.

Özgür Burak Akkol

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası

Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

Yönetici Özeti	1
1. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'ne Genel Bakış	4
I. Endeksin Amacı	5
II. Endeks Çalışmasının Kapsamı	5
III. Metodoloji ve Endeks Ölçütleri	5
2. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi Sonuçlarına Genel Bakış	7
I. Yatırımcı Odak Noktaları	8
II. Ana Başlıklara Göre Endeks Sonuçları	9
III. Alt Başlıklara Göre Endeks Sonuçları	11
IV. Karşılaştırmalı Endeks Sonuçları	13
3. 2022 Yılında Türkiye'deki ve Dünyadaki Yatırım Ortamı	14
I. Yurt İçi Yatırımlar	15
a. Yatırım Ortamındaki Gelişmeler	16
b. MESS Üye Şirketlerinin Önemli Yatırımları	17
II. Yurt Dışı Yatırımlar	19
4. Yatırım Ortamının Kearney Tarafından Değerlendirilmesi	20
5. MESS Hakkında	22
6. KEARNEY Hakkında	22

YÖNETİCİ ÖZETİ

MESS Üyeleri Hakkında

Amaç

- Türkiye pazarını sanayi yatırımcısının bakış açısıyla değerlendirmek ve yatırım ortamının performans takibini sağlamak.
- Yatırım ortamının iyileştirilmesine yönelik içgörülerini kamuoyu ile paylaşmak.
- Küresel standartlarda, metodolojik bir yaklaşımı içeren analiz ve araştırma çalışmaları ile sanayicinin sesi olmak.

Kapsam

Katılımcılar: MESS üye şirketlerinin Yönetim Kurulu Başkanı veya Genel Müdürü seviyesindeki yöneticileri
Araştırma Yöntemi: Anket
Raporlama Sıklığı: Yıllık

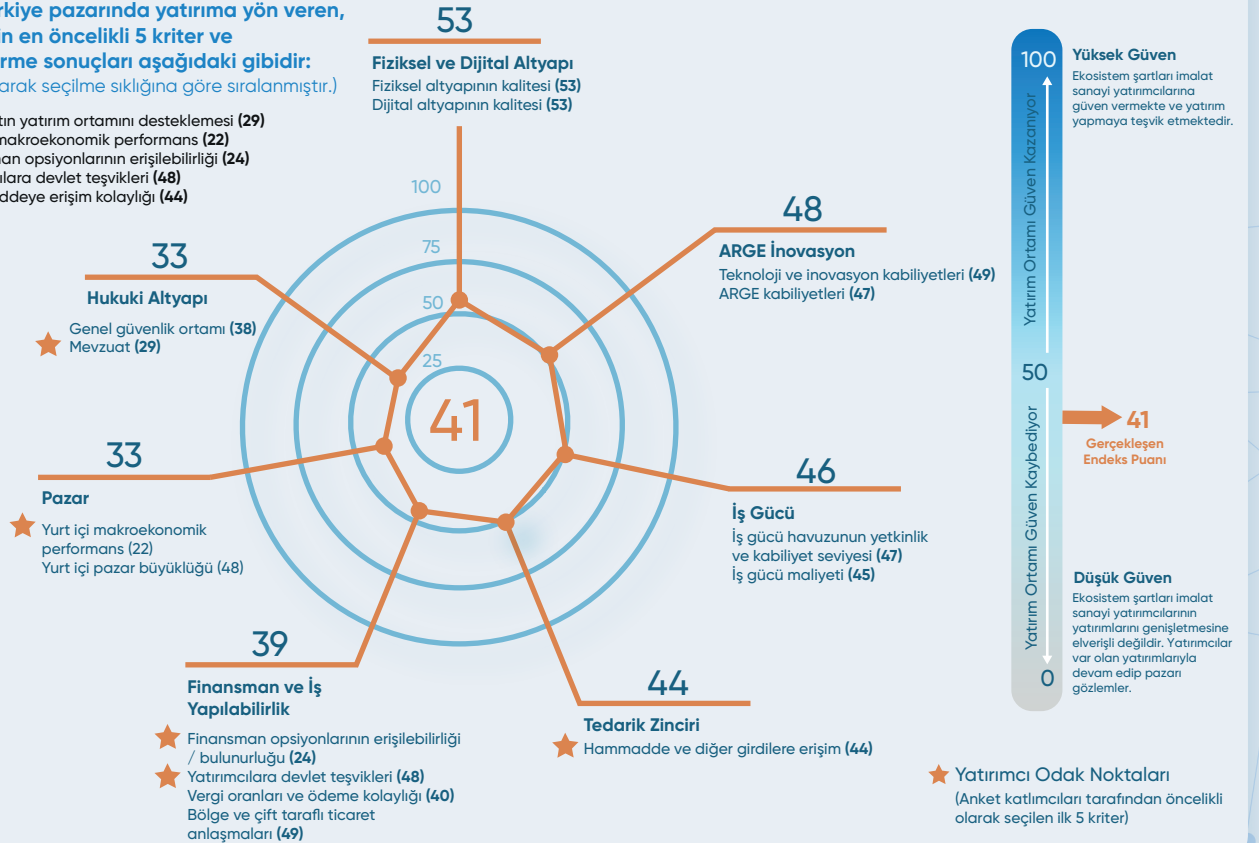
Metodoloji ve Endeks Ölçütleri

- Endeks çalışmasına katılan anket katılımcıları toplam **7 ana ve 15 alt başlık** üzerinden **2022 yılındaki Türkiye pazarının yatırım ortamının durumunu 0-düşük güven ile 100-yüksek güven arasında** puanlayarak değerlendirdi.
- 15 alt başlık üzerinden, Türkiye pazarında yatırıma yön veren, sanayici için en öncelikli 5 kriterin anket katılımcıları tarafından seçilmesi istendi. Öncelikli seçilen alt başlıkların endeks hesaplamasındaki ağırlıkları daha yüksektir.
- Değerlendirme metodolojisi oluşturulurken her yıl yayınlanan ve global çapta yatırımcı görüşünü etkili bir biçimde analiz eden **Kearney Yabancı Yatırımcı Güven Endeksi** (Kearney Global FDI Index) referans alındı ve Türkiye pazarına uyarlandı.

MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi Sonuçları

2022'de Türkiye pazarında yatırıma yön veren, sanayici için en öncelikli 5 kriter ve değerlendirme sonuçları aşağıdaki gibidir:
(En önemli olarak seçilme sıklığına göre sıralanmıştır.)

- Mevzuatın yatırım ortamını desteklemesi (29)
- Yurt içi makroekonomik performans (22)
- Finansman opsiyonlarının erişilebilirliği (24)
- Yatırımcılara devlet teşvikleri (48)
- Hammaddeye erişim kolaylığı (44)

Analiz sonuçlarına göre;

- MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'nin 2022 çalışmasına, 8 farklı sektörde faaliyet gösteren MESS üyesi şirketlerin **100'ün üzerinde** yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür seviyesindeki sektör liderleri katıldı.
- Yatırımcı Görüşü Endeksi'nin genel skoruna göre mevcut durumda yatırım ortamının **41 puanla gelişime açık eğilimli** olarak değerlendirildiği görülmektedir.

Yatırımcının yatırım ortamına ilişkin güven duyduğu ön plana çıkan güçlü alanlar:

- Fiziksel altyapının kalitesi **(53)**
- Dijital altyapının kalitesi **(53)**

İyileştirilmesi ile birlikte yatırımcının güveninin artacağı ve böylece potansiyel yatırımların ivmeleneyeceği alanlar:

- Yurt içi makroekonomik performans **(22)**
- Finansman opsiyonlarının erişilebilirliği **(24)**
- Mevzuat **(29)**

Bulgular

- Anket katılımcılarına 2022 yılında gerçekleştirdikleri yatırımlarına dair sorular sorulmuştur. Çalışmaya katılan MESS üye şirketlerinin **%81'i yurt içi veya yurt dışında yatırımlarına** devam ettiğini belirtmiştir. Dünya genelinde 2022 yılı yatırımlarında bir önceki seneye oranla azalma olmasına karşın Türkiye'deki sanayicinin yatırımlarını arttırdığı görülmektedir.
- Sanayici yatırım ortamının **en güvenilir alanı** olarak **gelişmiş fiziksel ve dijital altyapıyı** görmektedir.
- **Yurt içi makroekonomik performansı güçlendirmeye, finansman opsiyonlarına erişime ve mevzuatın yatırım ortamını desteklemesine** yönelik atılacak somut aksiyonlar ile birlikte sanayi yatırımcısının tüm potansiyelini hayata geçirebileceğini ve yatırımların daha büyük bir ivme ile devam ettirebileceğini ön görüyoruz.

1

MESS YATIRIMCI GÖRÜŞÜ ENDEKSİ'NE GENEL BAKIŞ

I. Endeksin Amacı

MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'nin amacı Türkiye pazarını sanayi yatırımcısının bakış açısıyla değerlendirmek ve yatırım ortamının performansının takibini sağlamaktır. MESS'in öncülük ettiği ve Türkiye'de bir ilk olan bu endeks, yatırım ortamına dair belli değişkenlerin yıllık takibini ve analizini amaçlamaktadır. Bu sayede ülke ekonomisinin önde gelen faaliyet alanlarındaki bilgi akışına büyük bir katkı sağlamaktadır.

II. Endeks Çalışmasının Kapsamı

Endeks çalışmasına 8 farklı sektörde faaliyet gösteren MESS üye şirketleri bünyesinde çalışan 100'ün üzerinde üst düzey yönetici katılmıştır. Bu çalışma, Yönetim Kurulu Başkanı ve Genel Müdür pozisyonlarındaki üst düzeyin temsilini önemli bir ölçüde sağladığından dolayı sektör geneline dair kapsayıcı ve sağlıklı çıkarımlar yapmayı mümkün kılmaktadır.

III. Metodoloji ve Endeks Ölçütleri

Endeks çalışmasına katılan katılımcıların toplam 15 alt başlık üzerinden Türkiye pazarının mevcut yıldaki durumunu 0-düşük güven ile 100-yüksek güven arasında puanlayarak değerlendirmesi istenmiştir. Hesaplama metodolojisinde ise her bir alt başlığın endeks puanı çalışma katılımcılarının önceliklendirmesine göre ağırlıklandırılarak hesaplanmıştır.

Yatırım ortamının değerlendirme ölçütlerinde global endeksler baz alınmıştır:

1. Yatırım ortamının durumunu belirleyecek başlıklar belirlenirken, her sene yayınlanan ve global çapta yatırımcı görüşünü etkili bir biçimde analiz eden Kearney FDI Güven Endeksi, Türkiye pazarı ve sanayi yatırımcısının görüşlerine göre uyarlanarak toplam 15 alt başlık belirlenmiştir.
2. Belirlenen 15 alt başlık, MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'ni oluşturacak 7 ana başlıkta konsolide edilmiş ve hesaplamalar bu başlıklar üzerinden yapılmıştır:

ARGE İnovasyon:

- Teknoloji ve inovasyon kabiliyeti (Otomasyon sistemleri, sanal gerçeklik, vb.)
- ARGE kabiliyeti (Ekipman, yetkin iş gücü, fonlama, uluslararası bağlantılar, vb.)

Finansman ve İş Yapılabilirlik:

- Finansman opsiyonlarının erişilebilirliği / bulunurluğu (Yatırım ve işletme finansmanına erişim, finansman maliyeti, faizler, vb.)
- Yatırımcılara devlet teşvikleri (Sektör özelinde teşvikler, yatırım, ARGE, istihdam ve vergi teşvikleri)
- Vergi oranları & ödeme kolaylığı (Kurumlar vergisi, ÖTV, diğer vergiler, ödeme vadeleri, vb.)
- Bölgesel & çift taraflı ticaret anlaşmaları (Ticaret anlaşması olan ülkeler/bölgeler, anlaşmanın kapsadığı ürün grupları, rekabetçilik, vb.)

Fiziksel ve Dijital Altyapı:

- Fiziksel altyapının kalitesi (Lojistik, enerji, atık sistemleri, vb.)
- Dijital altyapının kalitesi (Dijital ağların erişim alanı, dijital güvenlik, vb.)

Hukuki Altyapı:

- Genel güvenlik ortamı (Siyasi ekosistem, terör, vb.)
- Mevzuat (Güçlü kanunlar, anlaşılabilir bürokratik süreçler, adil yaklaşım, ulaşılabilirlik, vb.)

İş Gücü:

- İş gücü havuzunun yetkinlik ve kabiliyet seviyesi (Eğitim, tecrübe, sertifika, vb.)
- İş gücü maliyeti (Ücretler, eğitim giderleri, tazminatlar, vb.)

Pazar:

- Yurt içi makroekonomik performans (Enflasyon, döviz kurları, istihdam, büyüme, üretim, vb.)
- Yurt içi pazar büyüklüğü (Yurt içi talep, üretim hacmi, vb.)

Tedarik Zinciri:

- Hammadde erişim kolaylığı (Maliyet, stok, lojistik, kota, vb.)

2

MESS YATIRIMCI GÖRÜŞÜ SONUÇLARINA GENEL BAKIŞ

I. Yatırımcı Odak Noktaları

Endeks çalışması sürecinde her bir katılımcıdan 15 alt başlık içerisinde yatırımcı gözüyle en önemli olduğunu düşündükleri 5 maddeyi belirtmeleri istenmiştir.

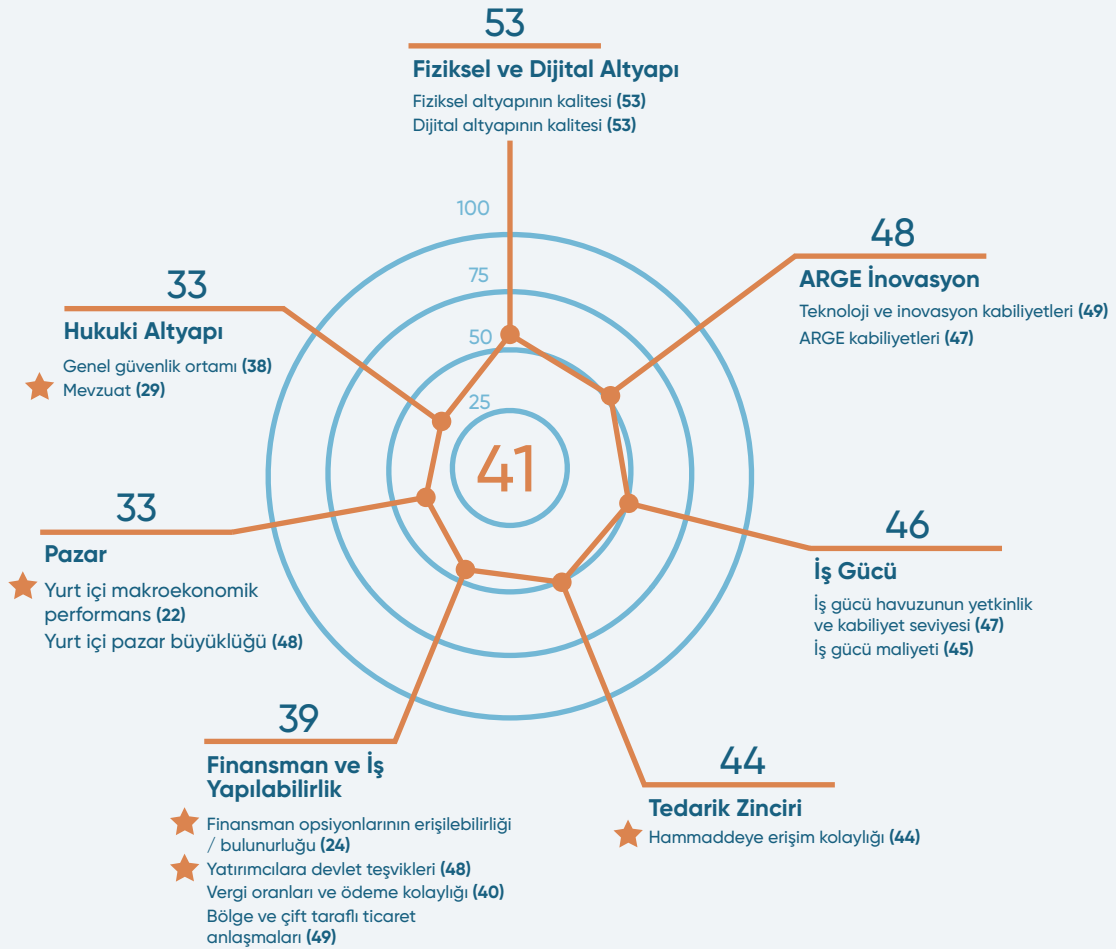
YATIRIMCI ODAK NOKTALARI

	Seçilme Oranları (%0-%100)	Değerlendirme Sonuçları (0-100)
 Mevzuatın yatırım ortamını desteklemesi	<div><div></div></div> %59	<div><div></div></div> 29
 Yurt içi makroekonomik performans	<div><div></div></div> %57	<div><div></div></div> 22
 Finansman opsiyonlarının erişilebilirliği	<div><div></div></div> %50	<div><div></div></div> 24
 Yatırımcılara devlet teşvikleri	<div><div></div></div> %47	<div><div></div></div> 48
 Hammaddeye erişim kolaylığı	<div><div></div></div> %47	<div><div></div></div> 44

II. Ana Başlıklara Göre Endeks Sonuçları

ANA BAŞLIKLARA GÖRE ENDEKS SONUÇLARI

★ Yatırımcı Odak Noktaları

100 ←

Yatırım Ortamı Güven Kazanıyor

50

Yatırım Ortamı Güven Kaybediyor → 0

Yüksek Güven

Ekosistem şartları imalat sanayi yatırımcılarına güven vermekte ve yatırım yapmaya teşvik etmektedir.

41

**Gerçekleşen
Endeks Puanı**

Düşük Güven

Ekosistem şartları imalat sanayi yatırımcılarının yatırımlarını genişletmesine elverişli değildir. Yatırımcılar var olan yatırımlarıyla devam edip pazar gözlemlerler.

Gerçekleştirilen endeks çalışması sonucunda MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi 41 puan olarak sonuçlanmıştır ve mevcut durumda yatırım ortamının gelişime açık eğilimli olarak değerlendirildiği görülmektedir. Bu yıl ilk defa hayata geçirilen çalışma neticesinde fiziksel ve dijital alt yapı kalitesi 53 puanla yatırımcının yatırım ortamına ilişkin en güvendiği alanlar olarak öne çıkmaktadır. Hukuki altyapı ve pazar 33 puanla düşük güven aralığında yer almaktadır.

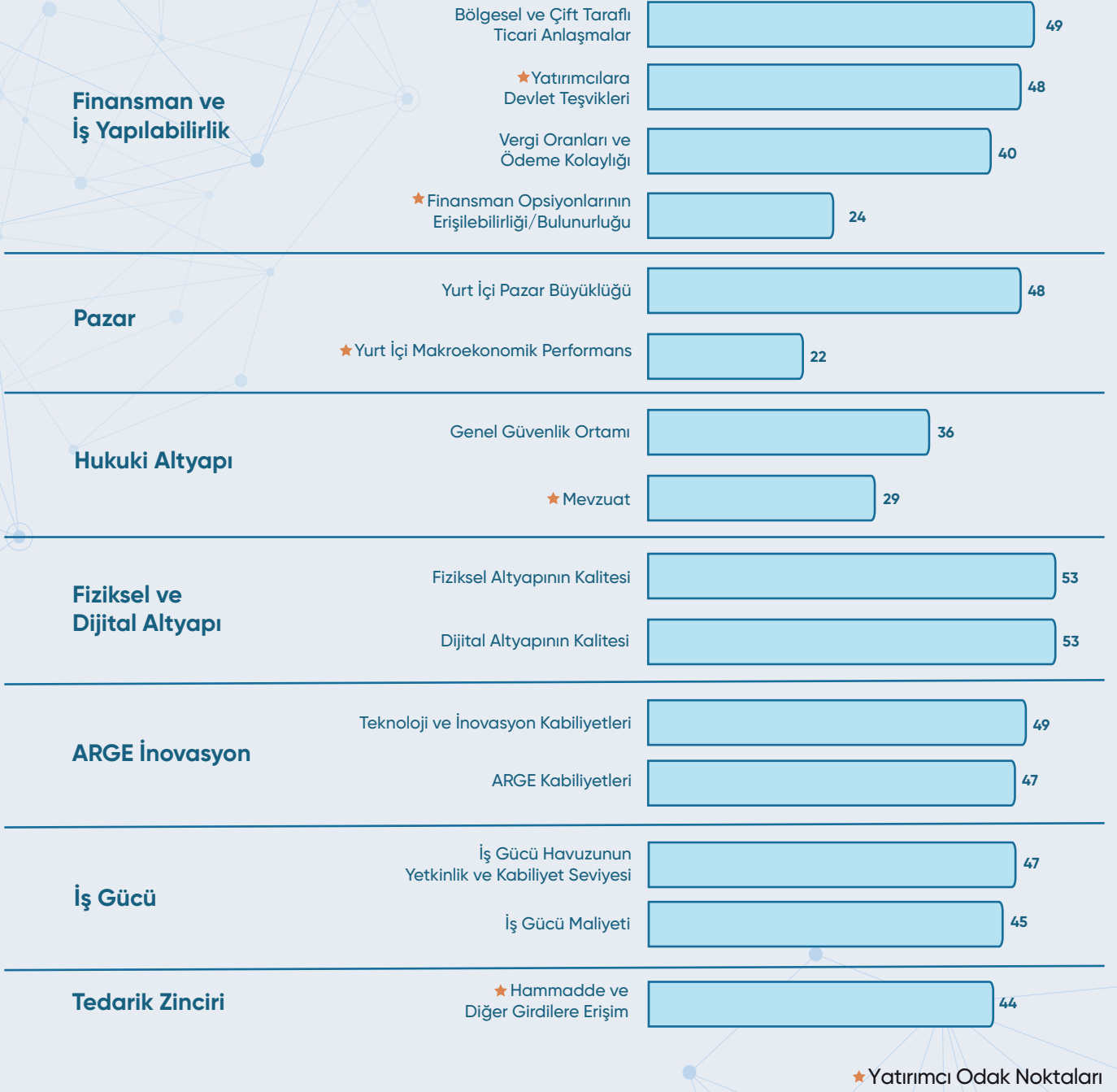
2017 yılında 322 adet olan OSB sayısının 2022 yılının sonunda 379'a yükselmiştir. ARGE merkezi sayısı ise 2017 yılında 691 iken, %82'lik bir artış ile 2022 yılı itibarıyla 1.260'a ulaşmıştır. Bu merkezlerdeki toplam personel sayısı da yine aynı dönemde 44 binden yaklaşık %70'lik bir artışla 2022 yılında 75.1 bine ulaşmıştır.¹ OSB ve ARGE alanındaki rakamsal gelişmeler de bu alana verilen önemin karşılığını verdiğini göstermektedir.

2021 yılında en fazla ARGE çalışması gerçekleştiren ilk 50 firma sektörel olarak sıralandığında savunma sanayi firmalarının %66,3, otomotiv endüstrisinin %12,5, beyaz eşya ve elektronik firmalarının %5,5 pay aldıkları görülmektedir. MESS üyelerinden Ford Otosan ve Tofaş, son beş yılın toplamında savunma sanayi dışında en yüksek ARGE yatırımı yapan iki firma olarak dikkat çekerken, özellikle Mercedes-Benz (MBT), MAN ve BSH gibi yabancı ve Ford, Tofaş, Oyak Renault gibi yarı-yabancı firmalar başardıkları ARGE projelerinin referansı ve ülkemizin ARGE teşviklerinin katkısı ile artık Avrupa'daki genel merkezlerini ARGE ve ürün geliştirme projelerini Türkiye'ye kaydırma konusunda artık daha etkili olduklarını gözlemlemekteyiz.¹

MESS olarak sanayicimizi dijitalleştirmek adına 2018'de üye şirketlerin tüm desteği ile MESS Teknoloji Merkezi kurulmuştur. Sanayi yatırımcılarının bu konuda geleceğe daha da güvenle bakmasını sağlamak amacıyla kurulan MEXT, endüstriyel ve dijital dönüşümü odağına alarak üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak projeler geliştirmeyi amaçlamaktadır.

III. Alt Başlıklara Göre Endeks Sonuçları

Alt Başlıklara Göre Endeks Sonuçları (0-100)

Endeks sonuçları alt başlıklarına göre değerlendirildiğinde ise yatırımcı odak noktaları içerisinde öne çıkan yer alan yurt içi makroekonomik performans (22), mevzuat (29) ve finansman opsiyonlarının erişilebilirliği / bulunurluğu (24) düşük güven aralığında yer almıştır. Bu alanlarda yapılacak iyileştirmelerin sanayi yatırımcısının yatırımlarını arttırmalarına ve büyümelerine katkısı çok büyük olacaktır.

Fiziksel altyapı kalitesi ve dijital altyapı kalitesi 53 puanla en yüksek güven gösterilen alanlar olurken, bu alanları 49 puanla i) teknoloji ve inovasyon kabiliyetleri ve ii) bölgesel ve çift taraflı ticaret anlaşmaları takip etmiştir.

MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi anketi katılımcılarının bazı öne çıkan yorumları:

Dijital Altyapının Kalitesi

"Uzaktan çalışma döneminde bile yüksek dijital altyapı kalitesi sayesinde çok iyi hizmet verilmeye devam etti."

Yurt İçi Makroekonomik Performans

"Yüksek enflasyon sebebi ile artan üretici maliyetleri yatırım iştahımızı azaltmaktadır."

Finansman Opsiyonlarının Erişilebilirliği / Bulunurluğu

"Yatırımları özendirmek için uzun vadeli ve uygun kredi faizli TL cinsi kredi imkanlarının artırılması gerekmektedir."

"Gündemde çok büyük fırsatlar ve projeler varken, gerekli yatırımlar için finansal kaynak sıkıntısı yaşanmaktadır."

Mevzuat

"Uluslararası veri transferi konusunda mevzuatsal düzenlemelerin yapılması ihtiyacı bulunmaktadır."

Yatırımcılara Devlet Teşvikleri

"Kritik yan mamulün Türkiye'de üretilmesi için ilave teşvik mekanizmaları oluşturulması gerekmektedir."

Vergi Oranları ve Ödeme Kolaylığı

"Gümrük vergilerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir."

IV. Karşılaştırmalı Endeks Sonuçları

Kearney'in 2022 FDI Confidence Index Raporu'na göre güven endeksinde en üst sırada yer alan üç ülke ABD, Almanya ve Kanada olurken, bu ülkelerin listenin başında yer almasını sağlayan ortak özelliklerin

- Gelişmiş teknolojik altyapı
- Yüksek yetkinlikteki iş gücü
- Mevzuatların yatırım ortamını teşvik edici olması
- Yurt içi makroekonomik performans ve istikrarlı ekonomik yapı olduğu görülmüştür.

Kearney 2022 FDI Confidence Index sonuçlarına göre güvenilir yatırım ortamını sağlayan ülkelerin ağırlıklı olarak gelişmiş ülkeler olduğu görülmektedir. Sıralamada ilk 25'de yer alan gelişmekte olan ülkeler ise; Çin, Birleşik Arap Emirlikleri, Brezilya ve Katar'dır.

MESS Yatırımcı Görüşü'nde yatırımcı odak noktalarına göre i) mevzuatın yatırım ortamını desteklemesi, ii) yurt içi makroekonomik performans, iii) finansman opsiyonlarının erişilebilirliği, iv) yatırımcılara devlet teşvikleri ve v) hammaddeye erişim kolaylığı alt başlıkları ilk 5 sırada yer almaktadır. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi ile Kearney 2022 FDI Confidence Index sonuçları karşılaştırıldığında bu ilk beş alt başlığın ankete katılan 50 ülke tarafından 19 alt başlık içerisinde daha alt sıralarda yer aldığı görülmektedir. FDI Confidence Index sonuçları göre i) düzenleyici sistemlerin şeffaflığı, ii) teknoloji ve inovasyon kabiliyetleri, iii) vergi oranları ve ödeme kolaylığı, iv) sermayenin ülkeye giriş ve çıkış kolaylığı ve v) yatırımcı ve mülkiyet haklarına verilen önem ilk 5 sırada yer almaktadır. Bu doğrultuda, gelişmiş ve gelişmekte olan toplamda 50 ülke sanayi yatırımcılarının önceliklerinde ülkemiz sanayi yatırımcılarına göre farklılıklar olduğu görülmektedir. ²

Kearney 2022 FDI Confidence Index sonuçlarına [Kearney.com](https://www.kearney.com/foreign-direct-investment-confidence-index) adresi üzerinden ulaşılabilir.

Link: <https://www.kearney.com/foreign-direct-investment-confidence-index>

²2022 Kearney Global FDI Confidence Index

3

2022 YILINDA TÜRKİYE'DEKİ VE DÜNYADAKİ YATIRIM ORTAMI

I. Yurt İçi Yatırımlar

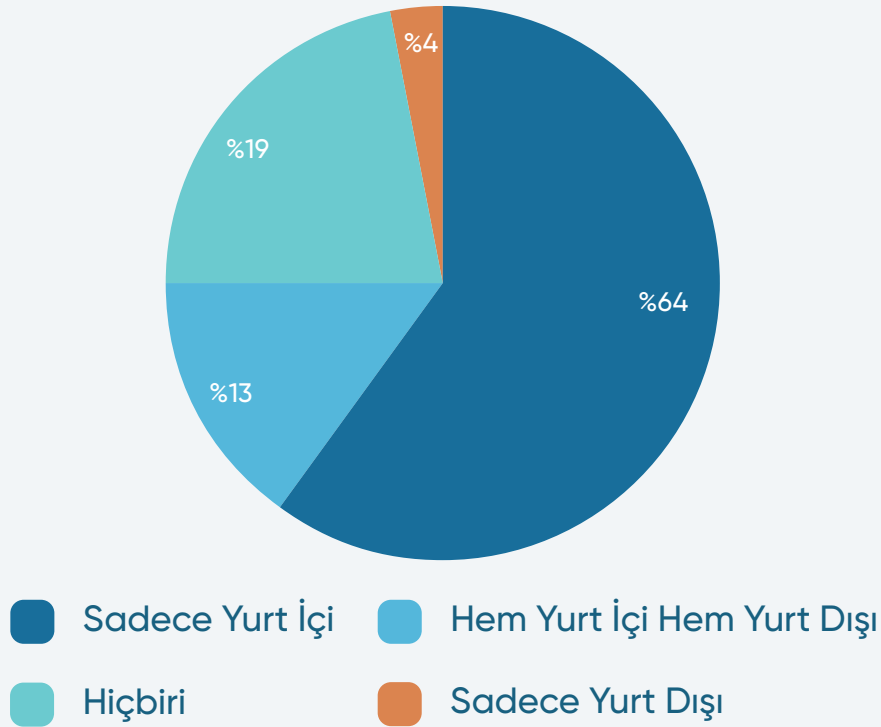
2021 yılında Türkiye’de gerçekleşen 130 birleşme ve satın alma işlemi ile toplam işlem hacmi 8,9 milyar dolar olmuştur. 2022 yılında birleşme ve satın alma rakamlarına bakıldığında ise gerçekleşen 169 işlem ve 10 milyar dolarlık hacim ile 2022 rakamlarının 2021 rakamlarını geçtiği görülmektedir.³

Ayrıca endeks çalışması dahilinde MESS üye şirketlerine geçtiğimiz yılda yurt içinde veya yurt dışında yatırım yapıp yapmadıkları sorulmuştur.

ÇALIŞMAYA KATILAN ŞİRKETLERİN %81’İNİN YURT İÇİ VEYA YURT DIŞINDA YATIRIMLARINA DEVAM ETTİKLERİ GÖRÜLMÜŞTÜR.

Yatırım gerçekleştiren şirketlerin yaklaşık %95’i yurt içi yatırımı, %21’i ise yurt dışı yatırımı (sıfırdan yatırım, şirket satın alma-birleşme, ortaklık, kapasite artırımı veya teknoloji yenileme gibi) gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

MESS ÜYE ŞİRKETLERİNİN 2022 YILINDAKİ YATIRIM DAĞILIMI

³ Kearney analizi, tamamlanmış ve devam eden işlemleri kapsamaktadır.

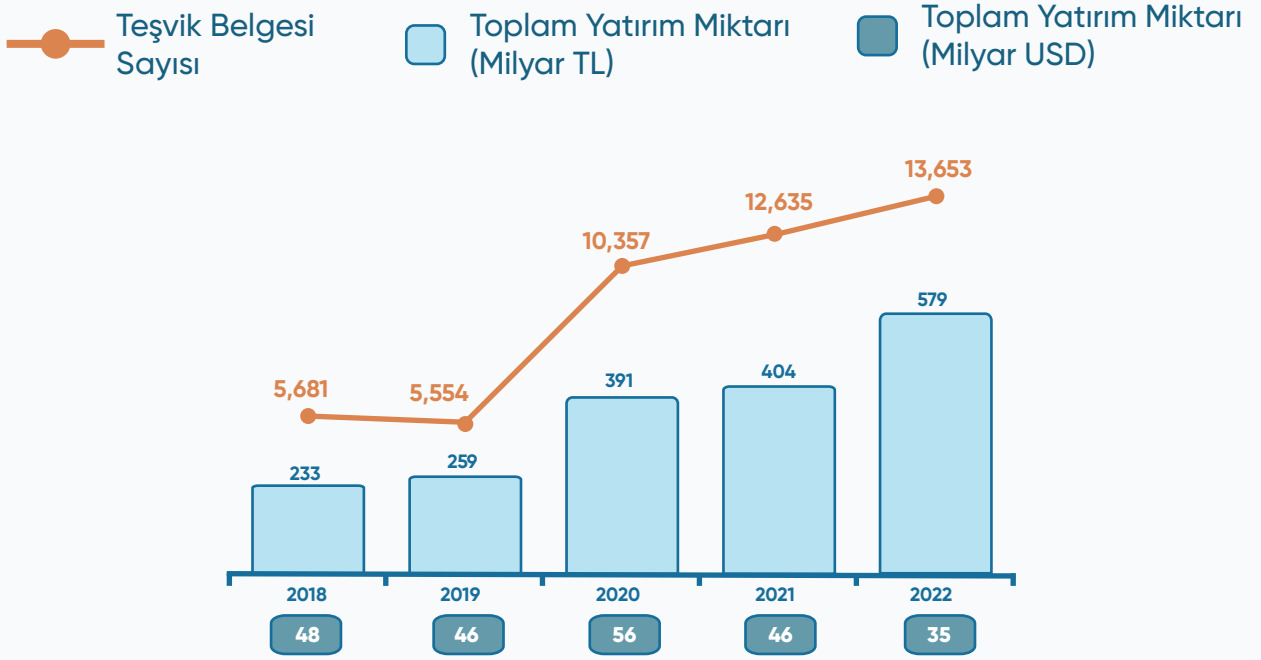
a. Yatırım Ortamındaki Gelişmeler

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası verilerine göre, 2022 yılında Türkiye'ye gelen uluslararası doğrudan yatırım (UDY) tutarı, bir önceki yıla oranla %2,4'lük bir düşüş göstererek 13 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

Bu dönemde finans en çok yatırım çekilen alan olurken İspanya en çok yatırım yapan ülke olmuştur.

Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından açıklanan rakamlara göre 2022 yılında toplam 13.653 adet teşvik belgesi verilmiştir. Belge alan projelerin yatırım miktarları yaklaşık 35 milyar dolar olarak hesaplanmıştır. 2021 yılında ise 12.635 adet teşvik belgesi verilmiştir ve bu projelerin yatırım miktarları yaklaşık 46 milyar dolar olarak hesaplanmıştır.

SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI TARAFINDAN VERİLEN YATIRIM TEŞVİKLERİ (2022)

b. MESS Üye Şirketlerinin Önemli Yatırımları

Arçelik A.Ş.: Arçelik; Rusya, Kırgızistan, Tacikistan, Türkmenistan, Özbekistan, Ermenistan, Gürcistan, Azerbaycan, Kazakistan, Belarus ve Moğolistan'da faaliyet gösteren Indesit International JSC ve Whirlpool RUS LLC hisselerinin tamamının alımı için sözleşme imzaladığını duyurdu. Satın alma bedelinin 220 milyon euro olması beklenirken, satın alıma konu şirketlerin toplamda 2,8 milyon adet kapasiteli üretim tesisleri ve yaklaşık 2.500 çalışanı bulunmaktadır.

Assan Alüminyum: Türkiye'de son üç yılda yaptığı 100 milyon dolarlık yatırıma önümüzdeki günlerde 80 milyon dolarlık bir geri dönüşüm tesisi daha ekleme planları yapan Assan Alüminyum, yurt dışında da yatırım faaliyetlerini arttırmaktadır. ABD'de 460 milyon dolara yıllık 120 bin ton üretim kapasiteli tesis kurmak için hazırlık yapan firma, ayrıca Asya-Pasifik bölgesinde de fırsatları yakından takip etmektedir.

Bosch Türkiye: Hidrojen elektrolizi için 14 milyar euro'luk pazara giriş yapabilmek adına, 2030 yılına kadar bu yeni iş alanına yaklaşık 500 milyon euro yatırım yapılacağı açıklanmıştır. Ayrıca, önümüzdeki yıllarda ısı pompası işine 300 milyon euro daha yatırım yapılacağı açıklanmıştır.

Borusan Mannesmann: Yaklaşık 50 milyon dolara ulaşması öngörülen yeni yatırım ile ABD'ye boru üretim ve tamamlama hattı kurulacağı açıklanmıştır. ABD'de mevcut 300 bin tonluk kapasitenin, yeni yatırım sonrasında toplam 400 bin tona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Bu yatırım ile cironun da yıllık 600 milyon dolar seviyesine ulaşması hedeflenmektedir.

Cevher Jant: Elektrikli otomobilde öncü tedarikçiler arasında yer almak için çalışmalarını yoğunlaştıran Cevher Grubu, önce boyahane kapasitesini iki katına çıkarmak, ardından hibrit ve elektrikli araçların alüminyum döküm parça ihtiyaçlarına odaklanmak adına 40 milyon euro yatırım yapacağını açıklamıştır.

Ege Endüstri ve Ticaret A.Ş.: Ege Endüstri, İzmir'de kurmayı planladığı yeni fabrikanın arazisi için Ege Serbest Bölgesi'nde müteahhit firmayla sözleşme imzalamıştır. Yatırım maliyetinin 50 milyon dolar olması beklenen fabrika, 60 bin metrekare arazide 35 bin metrekare kapalı alana sahip olacaktır. Firma 3 yılda tamamlanacak fabrikada kamyon ve TIR'lar için üreteceği aksların tamamını ihraç etmeyi planlamaktadır.

Ford Otosan: Ford Otosan, Ford'un sahibi olduğu Ford Capital BV'ye ait Ford Craiova fabrikasını 575 milyon euro'ya satın aldı. Ford, elektrikli araçların da üretileceğı fabrikaya Courier hattının kurulması için üç yılda 490 milyon euro yatırım yapacağını açıkladı.

Ford Otosan Türkiye'nin ilk batarya montaj fabrikasını kurmak için çalışmalara başladığı duyurmuştur. Ford Avrupa'nın en büyük ticari araç üretim merkezi olan Kocaeli Fabrikası'nda yer alacak batarya montaj fabrikası, Türkiye'nin ilk ve tek entegre elektrikli araç üretim tesisi olması yönünden büyük önem taşımaktadır.

Romanya'daki Craiova fabrikasının 250 bin araçlık kurulu kapasitesinin de eklenmesi ile şirketin toplam yıllık üretim kapasitesinin 900 bin aracın üzerine çıkması beklenmektedir.

HABAŞ Sınai ve Tıbbi Gazlar İstihsal End. A.Ş.: Türkiye'de 2021 yılında üretimini durduran Honda'nın fabrikasını satın alan HABAŞ, yerli hibrit otomobil markası ile seri üretime başlayacak ve proje kapsamında en az 500 kişiyi istihdam edecektir. HABAŞ, yılda 9 bin 500 adet otomobil üretecek olan fabrika için Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'ndan yaklaşık 230 milyar dolar teşvik almıştır.

İzeltaş: Manisa Turgutlu 'da bulunan fabrikasının 2. etap üretim tesisi için çalışmalara başlanmıştır. İzeltaş yeni tesisi ile Turgutlu Fabrikası'nın mevcut üretim kapasitesini arttırarak ihracatını büyötmeyi hedeflemektedir. 1.000 m²'lik alana kurulacak olan tesisle birlikte 21.000 m² kapalı alana sahip olacak fabrikada, tüm üretim süreçleri sıfır atık planlamasıyla organize edilmektedir.

Magna Otomotiv: Suadiye fabrikasının ek binası ve Yeniköy Fabrikası ile toplamda 26 milyon dolara mal olacak iki yatırım, bu yıl sonuna kadar tamamlanacak ve 2023 yılında 200 işçi ile üretime başlayacaktır.

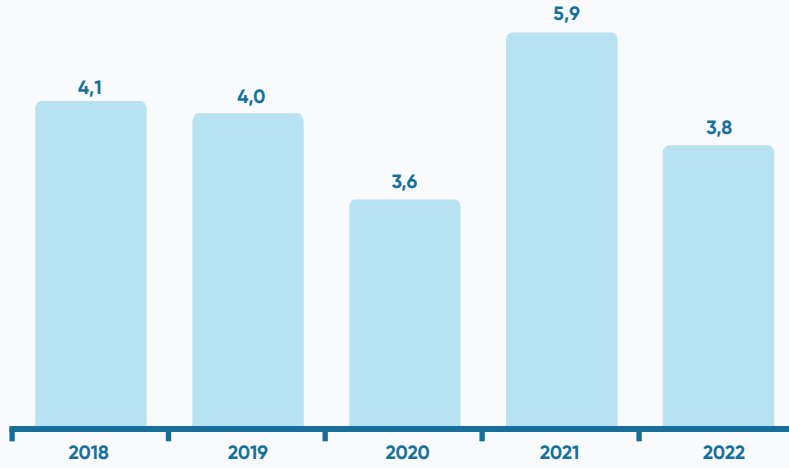
Otokoç Otomotiv Ticaret ve Sanayi A.Ş.: Otokoç, otomotiv çatısı altındaki Otokoç ve Birmot şirketlerini birleştirerek Otokoç markası altında devam ettirme kararı almıştır.

II. Yurt Dışı Yatırımlar

Küresel pazarda yatırımların gidişatını incelemekte önemli bir gösterge olan satın alma ve birleşme aktiviteleri incelendiğinde, 2021 yılında toplam hacim 5,9 trilyon dolar olarak gerçekleşmiştir. 2022 yılında toplam hacim 3,8 trilyon dolar olarak gerçekleşerek 2021 rakamlarının gerisinde kalmıştır.⁴ 2022 yılının ikinci yarısında sinyalleri görülmeye başlayan küresel resesyonun etkisiyle 2022 yılı toplam birleşme ve satın alma işlemlerini 2021'in gerisinde kalmıştır. Her iki dönemde de Kuzey Amerika ve Avrupa'da gerçekleşen işlem hacminin toplam hacmin büyük bir kısmını kapsadığı görülmüştür.

KÜRESEL PAZARDA SATIN ALMA VE BİRLEŞME AKTİVİTELERİNİN TOPLAM DEĞERİ⁴

(TRİLYON USD)

⁴ Kearney analizi

4

YATIRIM ORTAMININ KEARNEY TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Kearney olarak, Uluslararası Doğrudan Yatırım Güven Endeksi (Kearney FDI Confidence Index) ile 1998 yılından beri dünyanın önde gelen şirketlerinin en üst düzey yöneticilerinin yatırım planlarını analiz edip, değişen yatırım trendlerini yakından raporlamaktayız.

Kearney UDY Güven Endeksi'ndeki çeyrek asırlık bilgi birikimimizi kullanarak, Türk sanayicisinin nabzını tutacak, kamuoyuna yol gösterecek, şeffaf ve analitik bir endeks oluşturmak için MESS ile birlikte yola çıktık. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'ni oluştururken, Türk sanayicisi için, değişen küresel tedarik zincirlerinde Türkiye'nin payını arttırmasını, artan talebi karşılamak için üretimlerini büyütmelerini, yeni pazarlara açılmalarını, ihracatlarını arttırmalarını ve daha çok istihdam yaratmalarını sağlayacak yatırımlar için en önemli alanları belirlemek istedik.

Kearney UDY Güven Endeksi'nin 2022 çalışmasında COVID pandemisinin yatırım planlarına etkisinin azaldığını, şirketlerde daha olumlu bir yatırım ortamı beklentisinin oluştuğunu gözlemlerken, aynı zamanda Rusya-Ukrayna krizinin dünyadaki jeopolitik belirsizliklerin bu olumlu yatırım beklentilerini ertelediklerini görmekteyiz. MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi de benzer bir yaklaşımla, Türk sanayicisinin bir yanda artan talep konusunda yatırımlarını artırma fırsatları ararken, bir yandan da yatırım ortamı konusunda arada kaldıklarını göstermektedir.

Günümüzde jeopolitik risklerin arttığı, tedarik zincirlerinin daha kırılgan olduğu dünyamızda, Türkiye, gelişmiş sanayi altyapısıyla, coğrafi konumunun getirdiği lojistik avantajla, yüksek yenilenebilir enerji oranı ve ileri teknoloji üretiminin sonucu olan düşük karbon salınımıyla, başta Avrupa Birliği olmak üzere, yüksek tüketimli pazarlar için en önemli üreticilerden biri haline gelmiştir.

Türkiye COVID sonrasında, ihracat hacmini, küresel alanda rekabet ettiği Rusya, Brezilya, Meksika gibi ülkelerin hepsinden daha fazla arttırmış, özellikle Çin'den Avrupa'ya yaklaşan üretim hacminden önemli paylar almaya başlamıştır. Türk sanayicisinin bu fırsatı iyi değerlendirmesi için yeni yatırımlar gerçekleştirmesi, bu yatırımlar içinse MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi'nde belirtildiği gibi dijitalleşme alanında başlattığı dönüşümü diğer alanlarda da sürdürmesi gerekmektedir. Bu dönüşümün sağlayacağı üretim, ihracat ve istihdam artışını, önümüzdeki MESS Yatırımcı Görüşü Endeksi ile yakından takip ediyor olacağız.

Onur Okutur

KEARNEY

Şirket Ortağı

5. MESS Hakkında

Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası (MESS), 14 Ekim 1959'da İstanbul'da kurulmuştur. Bugün 260'ın üzerinde üyesiyle Türkiye'nin en büyük işveren sendikası konumunda olan MESS, üye şirketleri ile doğrudan 210 bin, dolaylı olarak ise 1 milyondan fazla kişiyi istihdam etmektedir.

Metal sanayi istihdamının %50'sini oluşturan MESS, üyelerinin hak ve menfaatlerini koruyarak onları Grup Toplu İş Sözleşmesi sürecinde temsil etmekte ve işçi sendikaları ile uzlaşma sağlamaktadır. Ayrıca, üyelerinin ihtiyaçlarına yönelik projeler hazırlamakta ve çalışma ortamının iyileştirilmesine & iş barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktadır.

MESS, Dünya Ekonomik Forumu (WEF) üyeliğine kabul edilen dünyanın ilk işveren sendikasıdır. Buna ek olarak, Uluslararası Çalışma İstihdam İlişkileri Birliği (ILERA) ve Avrupa Metal, Mühendislik ve Teknolojiye Dayalı Sanayi İşverenleri Konseyi (CEEMET) gibi kurumlara da üyedir. 2020 yılında Dünya Ekonomik Forumu Dördüncü Sanayi Devrimi Merkezleri Ağı'na katılan MESS, Dördüncü Sanayi Devrimi'ne fikir önderliği etmektedir.

MESS çatısı altında bulunan teknoloji merkezi MEXT ise endüstriyel ve dijital dönüşümü odağına alarak üyelerinin ihtiyaçlarını karşılayacak projeler geliştirmeyi amaçlamaktadır. MEXT aracılığıyla bugüne kadar 150'den fazla olgunluk değerlendirmesi, 50'den fazla yerli & yabancı ekosistem iş birliği, 137.010 saat eğitim yapılmıştır.

6. KEARNEY Hakkında

Kearney 40'tan fazla ülkede 4.200'den fazla çalışanıyla dünyanın önde gelen yönetim danışmanlığı şirketlerindendir. 25 yılı aşkın süredir Türkiye'nin farklı sektörlerdeki en büyük şirketlerin güvenilir danışmanı olan Kearney Türkiye, yerel uzmanlığı küresel yetkinliklerle birleştirip Türkiye ve ötesine hizmet sunmaktadır.

KEARNEY